

Eesti Muinastadeselts tähistas 20. tegevusaastat

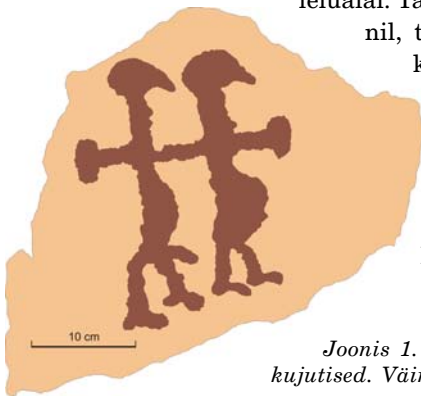
Eesti Muinastadeseltsi (EMTS) asutasid 1988. aasta sügisel Üleliidulise Astronoomia ja Geodeesia Ühingu Eesti osakonna kaljujooniste uurimise töörühma liikmed ja teised huvilised. Töörühmal oli siis selja taga juba seitse tegevusaastat. Seltsi eesmärgiks on eelkõige olnud soome-ugri alade muinasteade uurimine ja tutvustamine. Kõige rohkem on uuritud Äänisjärve kaljutaiet, mis tipnes 1986. aastal uue leiukoha (Luigeneem) avastamisega ja tosin aastat hiljem ingliskeelse kaljujooniste kataloogi esimese osa avaldamisega. EMTSil on Eesti, Soome ja Peterburi (Venemaa) osakond. Seltsi varasemast tegevusest võib lugeda *Folklore* (2001, nr 18/19) ja *Mäetaguste* (2002, nr 17/18) veergudel ning põhjalikumalt siinkirjutajate ülevaatesteosest *Muinasteade harrastamisest Tähetorni kupli all* (Tartu, 2003).

EMTSi 20. aastapäeva üritused toimusid 24.–26. oktoobrini 2008. aastal Tartus. Laupäeval, 25. oktoobril andis seltsi esimees Väino Poikalainen aruande-valimiskoosoleku käigus ülevaate 2008. aasta ettevõtmistest. EMTSi tegevuses on peale teadustöö kesksel kohal olnud reisid ja näitused. See kehtib ka varasemate aastate kohta.

Muinastadeseltsi suvistel reisidel on igal aastal tutvutud teatud Eesti piirkonna muinasaegsete ja hilisemate huviväärsustega. Mullu käidi Rebala radadel, Viimsi poolsaarel, Prangli saarel, Iru linnamäel, Lahemaal jm. Enim muljet avaldas väike Aksi saar seal paiknevate munakividest laotud labürintidega. Karste kevadkoosoleku päevil külastati Karulat, kus uuriti kirikuseinal leiduvaid kujutisi ja võeti krohvi-proove dateerimiseks (joonis 1).

EMTSi liikmed on osalenud ka teiste seltside üritustel. Seltsi liikmed Ülo Kestlane, Ants Kraut ja Jüri Peets olid suvel viikingiaegse laeva väljakaevamistel Saaremaal Salmes. Väino Poikalainen ja paljud Soome osakonna liikmed käisid Soome Muinastadeseltsi jt korraldatud reisidel, sh Ahvenamaal (korraldas Eero Siljander), Armeenias ja Hispaanias. Viimatimainitud riigis tutvuti Barcelona ja Valencia ümbruse Levanti kaljutaidega ja Püreeneede koopakunstiga (joonis 2). Loit Jõekalda käis koos kunstnikerühmaga *Musta Joutsen* ('Must Luik') Alpides Valcamonica kaljujooniste leiualal. Ta osales ka Mikk Sarve korraldatud ekskursioonil, tutvumaks Lapimaal Alta kaljutaide ja saami kultuuriga.

Palmses oli Viru Kojas 2008. aasta suvel ja sügisel fotograaf Igor Georgijevski ja seltsiliikmest arheoloogi Nadežda Lobanova väljapanek Karjala kaljuraienditest. Maist detsembrini sai Saatses vaadata Väino Poikalaineni ja Renaldo Veeberi korraldatud näi-

Joonis 1. Karula kiriku müürikivi raiutud antropomorfsed kujutised. Väino Poikalaineni koopia.

Joonis 2. Neoliitiline meekorjaja kujutis Cueva de la Araña leiukoha kaljul Hispaanias. Väino Poikalaineni foto.

tust V. Poikalaineni fotodest ja raiendikopeeringutest, mis ta oli teinud 2005. ja 2006. aasta Äänisjärve-ekspeditsioonil. L. Jõekalda võitis peaauhinna Kaunases rahvusvahelise graafikabiennaali raames näitusega “Kiviaja graafika”, mis koosnes Karjala ja Koola kaljujooniste fotodest ja joonisekopeeringutest.

Kesk-Soome maakonnamuuseumis avati tuntud soome kaljutaideuuriija Pekka Kivikäse püsinäitus. V. Poikalainen osales ettekandega Soome Muinastadeseltsi 10. aastapäeva tähistamisel. Mõlema seltsi liikmed Juhani Grönhagen Pekka Kivikäs, Rauno Lauhakangas jt käisid Jyväskylä maakonnamuuseumi

korraldatud Claude Lévi-Straussi 100. sünnipäeva seminaril ja Astuvanasalmi kaljumaalingute avastamise 40. aastapäeva seminaril.

25. oktoobri õhtupoolikul toimus Eesti Loodusuurijate majas lühikonverents. Avasõnad lausus Eesti Loodusuurijate Seltsi esimees, meie seltsi liige Tõnu Viik. Soome sõsarseltsi poolt tervitas EMTSi Liisa Vartiainen, kes andis meie seltsile üle kingiraamatu *Puiden kansa* ('Puurahvas'). Järgnesid ettekanded. E. Ernits andis ülevaate Karjala muinastaieste liigitamisest, V. Poikalainen Äänisjärve Karetski neeme petroglüüfidest ja E. Siljander Soome keskaegsetest kirikumaalingutest. Enno Tanilase, E. Siljanderi ja siinkirjutajate ühisettekanne keskendus E. Tanilase poolt Karula kirikuseinalt avastatud antropomorfidele ja ristikujutistele. Ülo Kestlane võttis sõna Salme viikingilaeva teemal.

Õhtuse koosviibimise ajal jagas slaidiprogrammi vahendusel Gunnar Jaadla muljeid reisist Santorini saarele (Kreeka) ning V. Poikalainen eespool mainitud Armeenia ja Hispaania reisidest. Ü. Kestlane kirjeldas Salme arheoloogiliste kaevamiste kulgu ja leiumaterejali.

Järgmise aasta kavva võeti suvine reis Saaremaale ja Ruhnusse, Äänisjärve-ekspeditsioon ning mitu näitust. Eve Selisaar algatas EMTSi liikmete meenutusraamatu koostamise.

Enn Ernits ja Väino Poikalainen